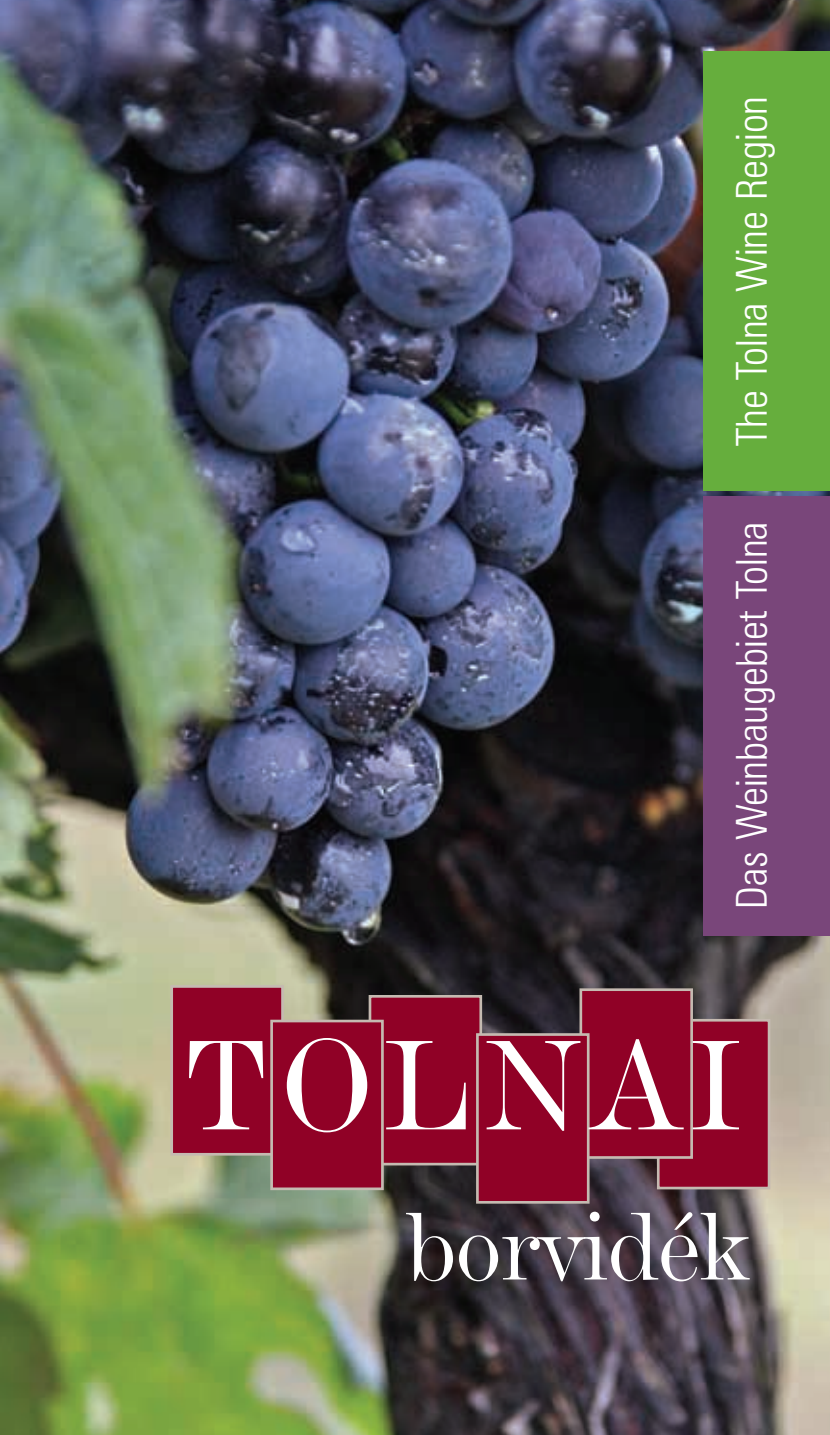

The Tolna Wine Region

Das Weinbaugebiet Tolna

TOLNAI

borvidék

TOLNAI BORVIDÉK

Tolna Wine Region – Tolna Weingebiet

A Tolnai Borvidék Hegyközségi Tanácsának kiadványa

Felelős kiadó: Schmidt Győző elnök
Cím: 7052 Kölesd, Kossuth tér 12.
Postacím: 7150 Bonyhád, Zrínyi u. 3.
Tel./fax: 74/452-285
Weboldal: www.tolnaiborvidek.eu
e-mail: info@tolnaiborvidek.eu

Szerkesztő: Mester Zoltán

Layout: Wéber Tamás

Fotók: Pannon Borrégió archívuma, Jantner László, Wéber Tamás

A kiadvány készítésében közreműködtek:
Radics M. Péter (angol fordítás), Németh Adrienn (német fordítás)

Együttműködő partnerünk a Pécsi Borozó kiadója, a VinOliva Kft.

Készült
a Nemzeti Bormarketing Program
és az Agrármarketing Centrum Támogatásával

Kedves Látogatónk!

Üdvözlöm Önt a Tolnai borvidéken! Hiánypótló kiadványt tart a kezében, olyan informatív és érdekes oldalakat állítottunk össze Önnek, melynek segítségével nemcsak megismerkedhet a Pannon Borrégió legnagyobb, s az ország egyik legérítetlenebb borvidékével, de hasznos adatokat is talál a térségről. Nem titkolt szándékunk, hogy kedvet ébresszünk Önben egy látogatásra a gyönyörű tájunkra, és egyúttal visszatérő vendégünké is fogadjuk.

Borvidékünk fiatal, bő tízéves hagyományokra tekint vissza, de a térség szőlőművelésének és borkészítésének gyökerei a római korig nyúlnak vissza. Szelíd lankák, kedves kis patakok és tavak, dombok által övezett, bájos kistalvák és városkák, vendéglők és pincék, sőt pincefalvak, gazdag népi hagyományok, ételkülönlegességek, és természetesen a bor: a fűszeres, bár-

sonyos, barátságos, beszélgetős borok várják Önt.

Ki nem hallott már a györkönyi pincefaluról, ahol háromszáznál is több présház áll a több utcában? Különleges látványt nyújt még a hasonlókat ismerőknek is. De ilyen élmények érik a Duna parti Bölcskére érkezőt is a háromszáznyolcvan pince láttán. A dunaföldvári földbe vájt pincék a régmúltba való visszatekintésre készítetik az embert. De említhetjük még a paksi Sárgödör téri pincésort, a kölesdi, simontornyai szemet gyönyörködtető pincéket.

Az egész borvidékünk egy nagy pincefalu, ahol mindig megkínálják jóféle tolnai borral az oda érkezőt. Bízunk benne, hogy Önt is hamarosan vendégünként üdvözölhetjük és coccinthatunk!

Egészségükre!

SCHMIDT Győző
a Tolnai Borvidék elnöke

A szőlőtermesztési és borkészítési kultúra a Tolnai borvidéken a Római korig vezethető vissza. Bár pontosan nem behatárolható, mikor alakult ki a szőlőkultúra a térségben, több szakvélemény több évszázaddal ezelőttre helyezi a kezdetet. Először a kelták, majd a rómaiak honosították meg Magyarország területén, pontosabban Pannóniában a szőlőtermesztést, a római örökséget több régészeti lelet is alátámasztja.

A Tolnai borvidék története

A középkorban a számos apát-ság, szerzetesrend földjein találhatók már jól művelt szőlőterületek. A török megszállás kezdetén viszszaeszen a szőlőtermesztés, de a hódítás több kedvező jelenség-gel is járt. A török seregek elől menekülő, délről érkezett népcsoport-ok, például a rácok nemcsak sok ma is népszerű szőlőfajtát hoztak magukkal, de új technológiai eljárásokat is. A török helytartók nem tiltot-ták a borkészítést és kereskedelmet, inkább igyekeztek hasznat húzni belőle. A térség borkereskedelmi köz-pontjából, Tolnából kiindulva a Du-nán át sokfelé eljutott a tolnai bor. Mint azt több utazó lejegyezte, a szépen művelt dombok hazánk leg-szebb táját mutatják, ahol "mind ró-zsaligetes szőlők díszlenek".

A 18. században a megyébe tele-pült németek tovább fejlesztették a helyi borkultúrát. A betelepülést tá-mogató főurak számos kedvez-ményt adtak a telepéseknek, akik 6

évig mentesültek a tized, a kilenced és a robot alól, amennyiben szőlőt telepítettek. A bortermelés jövedel-mező volt, mert termésüket csap-székben maguk mérhették ki Szent Györgytől Szent Mihályig.

A fejlődésnek és a 19. századra hatalmas méreteket elérő szőlőterü-letet a filoxeravész vet gátat. Az ültetvények nagy része kipusztult, bár több helyi kísérlet is történt a véde-kezésnek, például a homokra törté-nő telepítéssel. Az újabb kivirágzást a világháborúk állították meg, a mai ültetvények nagy része a nagyüze-mek létrejöttével, illetve a rendszer-váltás után alakult ki.

Az első magyar, 1893-as bortör-vény a Szekszárdi borvidéket Tolna megye teljes területében határozta meg. A rendszerváltáskor életben lé-vő bortörvény egyes településeket a Szekszárdihoz sorolt, sokat kizárt azonban. A Tolnai borvidéket az 1998-as bortörvénnyel alakították ki, elkülönítve a szekszárditól.

A Tolnai borvidék

ma

A tolnai Magyarország egyik legnagyobb szőlőtermő területtel rendelkező borvidéke, a Pannon Borrégió három másik borvidéke (Pécsi, Szekszárdi és Villányi) közül a legnagyobb. Közel 3000 hektár szőlőt találunk három körzetének több tucat települése körül. Csaknem egész Tolna megye, Baranya megye északi, Fejér megye déli része tartozik ide. A 2010-ben átadott autópályának köszönhetően már nemcsak a 6-os főúton, hanem az M6-os autópályán is megközelíthető alig másfél órás úttal Budapestről.

A borvidék és a Tolnai borút központja Tolna megye közepén, a Mezőföld és Hegyhát találkozásánál, Kölesden van. A borvidék közigazgatási központja itt kapott helyet az egykori Mercy-kastélyban, a Tolnai Borok Házában.

A különleges környezeti adottságok, a változatos természet ellenére a Tolnai borvidéken nem alakult még ki az ismertebb szomszédokhoz hasonlóan a kis- vagy közepes méretű borászatok sokasága. A szőlőt legtöbbször eladásra termelik, kevesen vállalkoznak palackos bor készítésére.

Néhány tucat kisebb családi borászat van, elsősorban a nagyobb borvidéki településeken, akik minőségi bort palackoznak. A borvidéken néhány olyan borászat van csupán, melyek nagyobb mennyiséggel lépnek a piacra, s környezetükben fejlesztési húzóerővel bírnak.

A borvidék jó kapcsolatot ápol a közeli borvidékekkel. A Pannon Borrégió 2003-as megalakulása óta aktív, tevékeny résztvevője, sok közösségi tevékenység és program mozgatórugója.

A Tolnai borvidék természeti adottságai

Borvidékünk méreteiből és környezetéből fakadóan rendkívül változatos természeti adottságokkal és mikro-klimával rendelkezik.

Megtalálható itt a dombos-hegyes környezet, melyet elkerülnek a késő tavaszi és kora őszi fagyok. A kiegyensúlyozott időjárás elegendő napfényt és csapadékot biztosít a szőlőnek, melyek sokszor enyhélejtők déli oldalán, védett helyen növekednek a löszös talajon. Utóbbi gyakori talajképző kőzet az egész borvidéken, egyes területe-

ken a több tíz méteres vastagságot is elérheti. A Szekszárdi borvidékhez közelebbi völgyiségi, észak-tolnai területek kissé hűvösebbek és csapadékosabbak, ezzel szemben a mezőföldi területek déli részén melegebb, az alföldihez hasonló klíma található.

A borvidék természeti adottságainak köszönhetően egyaránt kiváló fehér- és vörösborok készülhetnek itt. Előbbiek illatos, friss, kiegyensúlyozott savakkal rendelkeznek, utóbbiak pedig leginkább könnyű, jó kóstolhatóak és lágyak.

A borvidék körzetei

A **Tamási körzet** a borvidék északkeleti részén található. A Somogyi-dombság területén helyezkedik el, a körzet természetes határai a Kapos és a Koppány folyók valamint a Sió-csatorna. Ültetvényei a szomszédos, hasonló adottságú dél-Balaton borvidék jegyeit viselik magukon. Túlnyomórészt fehér borok jellemzik a körzetet, olaszrizling, chardonnay, tramini.

A körzethez 18 település tartozik: Aba, Felsőnyék, Igar, Iregszemcse, Kisszékely, Lajoskomárom, Magyarkeszi, Mezőkomárom, Nagyszékely, Nagyszokoly, Ozora, Pincehely, Regöly, Seregélyes, Simontornya, Szabadhídvég, Tamási, Tolnanémedi.

A **Tolnai körzet** a Duna mentén található. A Mezőföld déli részén a Duna és a Sió csatorna alkotta háromszögben terül el.

A körzethez 14 település tartozik: Bikács, Bölcske, Dunaföldvár, Dunaszentgyörgy, Fácánkert, Gyöng, Györköny, Kölesd, Madocsa, Nagydorog, Paks, Sárszentlőrinc, Tengelic, Tolna.

A **Völgységi körzet** Szekszárdtól délre fekszik, igazi dombvidéki terület a Bonyhád-Baja útvonal déli oldalán. A Mecsek-hegység északi előterében húzódik meg ez a szőlőtermesztésre kiválóan alkalmas táj.

A körzethez 22 település tartozik: Aparhant, Bátaapáti, Bonyhád, Bonyhádvarasd, Dúzs, Grábócz, Györe, Hőgyész, Hidas, Izmény, Kisdorog, Kismányok, Kisvejke, Lengyel, Mórág, Mőcsény, Mucsfa, Mucsi, Nagymányok, Tevel, Váralfa, Závod.

A Tolnai borvidék hegyközségei

A borvidéken a borvidéki hegyközségi tanács
és négy hegyközség található.

Tolnai Borvidék Hegyközségi Tanácsa

7052 Kölesd, Kossuth tér 12.

Postacím: 7150 Bonyhád, Zrínyi u. 3.

Tel./fax: 74/452-285

www.tolnaiborvidek.eu

Elnök: Schmidt Győző

Titkár: Szekretár Jánosné

Paksi Hegyközség

7030 Paks, Rákóczi u. 5-7.,

hegykozsegpaks@tolna.net

Elnök: Kanczler Istvánné 70/205- 8520

Hegybíró: Ujtné Keller Anna 20/318-8154

Észak-Tolnai Hegyközség

7081 Simontornya, Szent István u. 1.,

ethk@freemail.hu

Elnök: Debella László 30/636-7328

Hegybíró: Herczeg Gyöngyi 20/384-4262

Kölesdi Hegyközség

7052 Kölesd, Kossuth tér 12.

toszegiorsolya@freemail.hu

Elnök: Simigh János 30/932-9005

Hegybíró: Tószegi Orsolya 30/846-7986

Völgységi Hegyközség

7150 Bonyhád, Zrínyi u. 3. 74/452-285

tolnaiborvidek@volgyseg1.t-online.hu

Elnök: Schmidt Győző

Hegybíró: Szekretár Jánosné 30/916-3585

Tolnai Borút Egyesület

Tolna megye mértani közepén fekszik Kölesd, a tolnai borvidék és a borturizmus központja. A községben álló Kismegyeházában, a mai Kossuth Művelődési házban található a Tolnai Borút Egyesület központja, az ide látogató turisták fő információforrása. Az egyesület 1999-ben alakult, a turisztikai szolgáltatásokon túl érdekvédelem, tanácsadás, minősítés is a tevékenységi körhöz tartozik.

A tolnai táj szépsége, a gondozott szőlőültetvények, a hagyományos pincesorok sok látogatót vonzanak a térségbe. A vidék borszerető vendégeit szívesen látjuk a páratlan látványosságnak számító pincefalvainkban, az egyedi hagyományokat őrző pincéinkben vagy akár mo-

dern építésű borfeldolgozóinkban. A helyi, növekvő számú borút állomások színes kínálatot nyújtanak az ide látogatóknak. Itt van idő a vendégre, jóféle borok és ételek kóstolására, hiszen a nyugalomra és pihenésre vágyók vidéke Tolna.

Szelíd lankák, kedves kis patakok és tavak, dombok által övezett, bájos kis falvak és városkák, vendéglők és pincék, sőt pincefalvak, barangolásra csábító erdők, árterek, gyógyfürdők, túrázás, vadászat, halászat, gazdag néphagyományok, kétfestés, természetvédelmi területek, várak, múzeumok, helyi ételkülönlegességek, no és a bor!

"Fűszeres, bársonyos, barátságos, beszélgetős borok!"

Tolnai Borút Egyesület

7052 Kölesd, Kossuth tér 12.

06-74/436-199

tolnai-borut@kolesd.hu

Berényi István
elnök

Simigh Jánosné
alelnök
06-30/469-1722

Völgyi Ágnes
titkár
06-70/547-6874

Szőlőfajták a borvidéken

A borvidéken mind a vörös, mind a fehér fajták termesztése népszerű, utóbbi szőlők némileg túlsúlyban vannak. A népszerű világfajták (merlot, cabernet franc, chardonnay, stb.) mellett több pincében találhatunk igazi helyi jellegzetességeket (kadarka, kékfrankos, olaszrizling, stb.), nemegyszer emberöltős tőkéről szüretelt szőlőből készítve.

Ajánlott fajták:

chardonnay, olaszrizling, pinot blanc, rajnai rizling, rizlingszilváni, sauvignon, szürkebarát, tramini, zöldveltelini, zenit, királyleányka, cabernet franc, cabernet sauvignon, kadarka, kékfrankos, merlot, pinot noir, zweigelt

Kiegészítő fajták:

cserszegi fűszeres, hárslevelű, leányka, ottonel muskotály, blauburger, portugieser, bíbor kadarka.

Ültetvényes fajták:

mézes, bianca, zala gyöngye, zengő, gyöngyrizling, piros szlanka, kurucvér, kövidinka

Sikeres pincészetek

A Tolnai borvidéken még nem fejlődtek ki a széles körben ismert pincészetek, kevés a közepéretű, borászatot működtető vállalkozás. Néhány nagy pincészetén kívül sok kisebb, leginkább családi pincét találunk itt, és egyelőre nem jellemző, hogy vállalkozások pusztán a borkészítésen alapuljanak. A borvidékben, szőlőtől az itt élőkig, azonban óriási lehetőségek szunnyadnak. A változatos klíma, a szőlőművelésre alkalmas területek minősége és nagysága szép jövőt ígérnek a térség borászainak.

Bátaapátiban az Antinori család alapította Eurobor Kft. – **Tűzkő Birtok** az Apponyi-család egykori birtokán készült borok nem csak Magyarországon ismertek. A térség egyik meghatározó pincészete Olaszországba, Svájcba, Svédországba, Romániába és Brazíliába exportálja a borait, zamatos fehérboraitól kezdve a könnyedebb és testesebb vörösboraikig. A festői dombok között működő borászat a magyar borversenyeken túl rendszeres résztvevői és díjazottai a nemzetközi borversenyeknek is.

A Bonyhádon található **Danubiana** a magyar borpiac egyik, a Pannon Borrégió legnagyobb szereplője. A Binderer St. Ursula vállalat részeként évi mintegy 10 millió palackot állítanak elő, aminek nagy részét a német, brit, svéd és kanadai piacra exportálják. Az utóbbi éveken egyre nagyobb figyelmet fordítanak a magyar piacra, több helyen kaphatóak már könnyed, elegáns fehérboraik, vagy újabban a tiszta és karakteres vörösek is. Nemzetközi elismeréseken túl rendszeresen díjazák boraikat az országos és régiós megmérettetéseken is.

A szintén bonyhádi **Szabó Pince** igazi családi vállalkozás, az egy hektárról induló, mára 135 hektáros pincészetet apa és fia (Szabó Gábor) vezeti. A városban található borházukban saját borszaküzletet is működtetnek, ahol jól iható, hibáktól mentes, ropogós és gyümölcsös borokat vásárolhatunk tőlük széles fajtaválasztékból. A könnyed, népszerű borok értékét mások is elismerik, a korszerű technológiának is köszönhetően rendszeresen díjazzák a régiós borversenyeken.

Kovács József borait évek óta rendszeresen díjazzák arany érmeikkel a borvidéki borversenyeken. A csaknem 5 hektáros családi ültetvény nagy részén kékfrankos terem, de van még merlot, cabernet sauvignon is itt. Kölesdi pincéjébe az egész országból érkeznek vásárlók, könnyed, tiszta és gyümölcsös borai népszerűek a borvidéken túl is.

Vendégbarát, kis tolnai pinceként tartják számon a **Veres család** teveli borászatát. A magánszállást, szeszfőzdet működtető családban

háromgenerációs hagyomány a szőlőművelés. A körzet legeredményesebb kistermelőjeként díjazott Veres Róbert illatos fehérborokat, ropogós rozékat készít a szőlőből, de vörös borokban is izgalmas tételek kerülnek a palackokba.

A híres és egyedülállóan szép györkönyi pincesoron készíti borait **Sarok Róbert**. A Dunához közeli településen 310 házból álló pincefalu közepén várja a látogatóit, a néhány évvel ezelőtt felújított prэшázába. Az elsősorban kékfrankost készítő Sarok Pince kiváló és izgalmas borával várja a vendégeit.

Bajor László tíz év hajózás után kötött ki a borászatnál. A családi kádármester hagyományokat cserélte fel a borkészítésre. Apránként növelte pincészetét, a lehetőségeihez mérten növelte az elkészített bor mennyiségét. Nemcsak saját, de a tolnai gazdákat segítve felvásárolt szőlővel is.

Liebe Besucher!

Ich begrüße Sie auf dem Weinbaugebiet Tolna! Sie halten eine lang vermisste Ausgabe in der Hand, wir haben für Sie informative und interessante Seiten zusammengestellt, womit Sie nicht nur die größte Weingegend der Pannonischen Weinregion und eine der meist unberührten Weingegenden des Landes kennenlernen können, sondern Sie finden auch nützliche Angaben über die Region. Es ist kein Geheimnis, dass wir beabsichtigen, Ihnen Lust zu einer Reise in unsere wunderschöne Gegend zu machen und Sie als einen zurückkehrenden Gast zu begrüßen. Unsere Weinregion blickt auf junge, über 10 Jahre alte Traditionen zurück, aber die Wurzeln des Weinbaus und der Weinherstellung reichen bis in die Römerzeit zurück. Anmutige Kleindörfer und Städte umgeben von sanften Abhängen, lieben, kleinen Bächen, Seen und Hügeln, sowie Gaststätten und Keller, sogar Kellerdörfer, reiche Volkstraditionen, besondere Speisen und natürlich Weine: würzige, sanfte, freundliche, unterhaltsame Weine erwarten Sie. Wer hat noch nie über das Kellerdorf Györköny gehört, wo über 300 Presshäuser in den Straßen zu finden sind? Es bietet einen besonderen Anblick sogar für diejenigen, die schon Ähnliches gesehen haben. Aber solche Erlebnisse erwarten die Gäste, die in Bőlske an der Donau ankommen, wenn sie die 380 Keller anblicken. Die Keller in Dunaföldvár, die in der Erde ausgehöhlt wurden, bewegen einen zum Rückblick in die Vergangenheit. Aber es können noch die Keller am Sörgödör tér der Stadt Paks und die entzückenden Keller von Kölesd und Simontornya erwähnt werden. Unser ganzes Weinbaugebiet ist ein großes Kellerdorf, wo den Besuchern immer guter Wein aus Tolna angeboten wird. Wir hoffen, dass wir auch Sie bald als unseren Gast begrüßen und mit Ihnen anstoßen können!

Zum Wohl!

Győző SCHMIDT

Vorsitzender
des Weinbaugebietes Tolna

Geschichte des Weinbaugebietes Tolna

Die Kultur des Weinbaus und der Weinherstellung geht auf dem Weinbaugebiet Tolna bis in die Römerzeit zurück. Obwohl es nicht genau eingeschätzt werden kann, wann die Weinbaukultur in der Region entstand, verlegen einige Gutachten den Beginn auf eine Zeit vor mehreren Jahrhunderten. Zuerst die Kelten, dann die Römer führten den Weinbau auf dem Gebiet von Ungarn, genauer in Pannonien ein, auf den römischen Ursprung weisen auch verschiedene archäologische Funde hin.

Im Mittelalter befanden sich gut kultivierte Weinbaugebiete auf dem Grundstück zahlreicher Abteien und Mönchsorden. Am Beginn der türkischen Besetzung ging der Weinbau zurück, trotzdem übte die Eroberung mehrere günstige Wirkungen aus. Die Volksgruppen, die von Süden kamen und vor den türkischen Heeren flohen, beispielsweise die Raizen, brachten viele, auch noch heute populäre Rebsorten und auch technologische Vorgänge mit. Die türkischen Statthalter verboten die Weinherstellung und den Handel nicht, sie wollten nämlich daraus Nutzen ziehen. Ausgegangen vom Zentrum des Weinhandels, Tolna, gelang der Wein von Tolna über die Donau in viele Richtungen. Wie es von verschiedenen Reisenden niedergeschrieben wurde, kennzeichnen die schön kultivierten Hügel die schönste Landschaft unseres Landes, wo "Trauben

wie ein Rosenhain prangen". Im 18. Jahrhundert entwickelten die Deutschen, die sich im Komitat niederließen, die lokale Weinkultur weiter. Der Hochadel, der die Ansiedlung unterstützte, gab den Ansiedlern zahlreiche Ermäßigungen, die 6 Jahre lang vom Zehntel, Neuntel und der Fron befreit wurden, falls sie Wein bauten. Der Weinbau zeigte sich rentabel, weil sie ihre Fechsung in der Schenke vom St. Georgstag bis St. Michaelstag selbst ausschenken durften. Der Entwicklung und der immer größer gewordenen Weinbaugebiete im 19. Jahrhundert bereitete die Reblausseuche ein Ende. Der Großteil der Anpflanzungen rottete aus, obwohl es verschiedene Versuche am Ort gaben, sie zu retten, z. B.: die Anpflanzung auf Sand. Das spätere Ausblühen verhinderten die Weltkriege, der Großteil der heutigen Anlagen gestaltete sich mit dem Entstehen der Großbetriebe und nach dem Systemwechsel aus.

Das erste Weingesetz aus dem Jahre 1893 definierte das Weinbaugebiet Szekszárd auf dem vollständigen Gebiet des Komitates Tolna. Dagegen ordnete das um den Systemwechsel gültige Weingesetz einige Gemeinden zum Weinbaugebiet von Szekszárd, schloss es aber viele davon aus. Das Weinbaugebiet Tolna wurde mit dem Weingesetz vom Jahre 1998 ausgestaltet, und es wurde vom Weinbaugebiet Szekszárd getrennt.

Das Weinbaugebiet Tolna heute

Das Weinbaugebiet Tolna ist eines der Weinbaugebiete Ungarns, die über die größte Weinstockfläche verfügen, und es ist die größte von den anderen 3 Weinbaugebieten der Pannonischen Weinregion (Pécs, Szekszárd und Villány). Hier kann man etwa 3000 Hektar Weinstöcke um die zahlreichen Gemeinden ihrer 3 Bezirke vorfinden. Beinahe das ganze Komitat Tolna, der nördliche Teil des Komitats Baranya und der südliche Teil des Komitats Fejér gehören dazu. Dank der Autobahn eröffnet im Jahre 2010 ist das Gebiet nicht nur auf der Hauptstraße Nr. 6, sondern auf der Autobahn Nr. M6 auch aus der Richtung Budapest in anderthalb Stunden zugänglich. Das Zentrum des Weinbaugebietes und der Weinstraße befindet sich in der Mitte vom Komitat Tolna, an der Kreuzung von Mezőföld und Hegyhát, in Kölesd. Das Verwaltungszentrum des Weinbaugebietes fand im ehemaligen Mercy Schloss, im Haus der Weine von Tolna ein Zuhause.

Trotz der besonderen Gegebenheiten der Umwelt und der wechselhaften Natur entstand noch keine Vielfalt kleiner und mittelständischer Kellerstöckl auf dem Weinbaugebiet Tolna, die den bekannteren Nachbarn ähnlich sind. Wein wird von den meisten zum Verkauf gebaut, es gibt nur wenige, die Flaschenweine herstellen. Wir können einige Winzerfamilien besonders in den Gemeinden großer Weinbaugebiete zusammenzählen, die sich mit Qualitätsweinen beschäftigen. Es gibt in der Gegend nur wenige Weinkeller, die mit größerer Quantität auf dem Markt erscheinen und - was die Entwicklung anbelangt - eine führende Rolle in ihrer Umgebung spielen. Das Weinbaugebiet pflegt eine gute Beziehung mit den Weinbaugebieten in der Nachbarschaft. Seit der Gründung der Pannonischen Weinregion im Jahre 2003 ist das Weinbaugebiet ein aktives und tätiges Mitglied, die Triebfeder vieler kommunaler Aktivitäten und Programme.

Natürliche Gegebenheiten des Weinbaugebietes Tolna

Wegen seiner Größe und Umgebung verfügt unser Weinbaugebiet über außerordentlich wechselhafte natürliche Gegebenheiten und ein Mikroklima. Hier kann man eine Landschaft mit Hügeln und Bergen vorfinden, die vom Frost im Spätfrühling und im Frühherbst geschont wird. Die ausgeglichene Temperatur sichert den Trauben, die oft am sanften Südhang, an geschützten Plätzen auf Lößboden reifen, genug Sonnenschein und Niederschlag. Der Löß ist oft ein bodenbildendes Gestein auf dem ganzen Weinbaugebiet, an einigen Stellen kann er eine Dichte von

mehreren 10 Metern erreichen. Das Gebiet Völgység (Gesenke), das dem Weinbaugebiet von Szekszárd näher liegt, die Gebiete von Nord-Tolna sind ein bisschen kühler und reicher am Niederschlag, dagegen herrscht im Süden der Gebiete von Mezőföld ein wärmeres, dem Klima auf der Tiefebene ähnliches Wetter. Dank den natürlichen Gegebenheiten des Weinbaugebietes können hier ausgezeichnete Weiß- und Rotweine hergestellt werden. Die ersten beinhalten duftige, frische und ausgeglichene Mineralien, die letzteren sind am liebsten leicht, gut verkostbar und zart.

Bezirke des Weinbaugebietes

Der **Bezirk Tamási** befindet sich auf der nord-östlichen Seite des Weinbaugebietes. Er liegt auf dem Gebiet des Hügellandes von Somogy, die natürlichen Grenzen des Bezirks bilden die Flüsse Kapos und Koppány, sowie der Sió-Kanal. Seine Anlagen weisen die gleichen Kennzeichen mit dem Weinbaugebietes des Südbalatons auf, das über ähnliche Gegebenheiten verfügt. Überwiegend Weißweine charakterisieren den Bezirk, Welschriesling, Chardonnay und Tramini.

18 Gemeinden gehören zum Bezirk: Aba, Felsőnyék, Igar, Iregszemce, Kisszékely, Lajoskomárom, Magyarkeszi, Mezőkomárom, Nagyszékely, Nagyszokoly, Ozora, Pincehely, Regöly, Seregélyes, Simontornya, Szabadhídvég, Tamási und Tolnanémedi.

Den **Bezirk Tolna** findet man entlang der Donau. Er erstreckt

sich in einem Dreieck, das von der Donau und dem Sió Kanal geformt wurde, im Süden von Mezőföld.

14 Gemeinden gehören zum Bezirk: Bikács, Bölske, Duna-földvár, Dunaszentgyörgy, Fácánkert, Gyöng, Györköny, Kölesd, Madocsa, Nagydorog, Paks, Sárszentlőrinc, Tengelice und Tolna.

Der **Bezirk Völgység** liegt südlich von Szekszárd, er ist ein rechtes Hügelland auf der südlichen Seite der Bonyhád-Baja Strecke. Diese für Weinbau besonders gut geeignete Landschaft dehnt sich im nördlichen Vorgebirge von Mecsek aus.

22 Gemeinden gehören zum Bezirk: Aparhant, Bataapáti, Bonyhád, Bonyhádvarasd, Dúzs, Grábócz, Györe, Högyész, Hidas, Izmény, Kisdorog, Kismányok, Kisvejke, Lengyel, Mórág, Mócsény, Mucsfa, Mucsi, Nagymányok, Tevel, Váralja und Závod.

Weingemeinden des Weinbaugebietes Tolna

Der Berggemeinderat vom Weinland
und vier Berggemeinden befinden sich in der Weingegend.

Berggemeinderat vom Tolnaer Weinland

H-7052 Kölesd, Kossuth tér 12
Anschrift: H-7150 Bonyhád, Zrínyi u. 3
Tel./fax: +36 74/452-285
www.tolnaiborvidek.eu
Vorsitzender: Győző Schmidt
Sekretär: Jánosné Szekretár

Weingemeinde Paks

Rákóczi u. 5-7 H-7030 Paks
hegykozsegpaks@tolna.net
Vorsitzende: Istvánné Kanczler +36 70/205- 8520
Sekretär: Ujtné Keller Anna +36 20/318-8154

Weingemeinde Nord-Tolna

Szent István u. 1 H-7081 Simontornya
ethk@freemail.hu
Vorsitzender: László Debella +36 30/636-7328
Sekretär: Gyöngyi Herczeg +36 20/384-4262

Weingemeinde Kölesd

Kossuth tér 12 H-7052 Kölesd
Vorsitzender: János Simigh +36 30/932-9005
Sekretär: Orsolya Tószegi +36 30/846-7986
toszegiorsolya@freemail.hu

Weingemeinde Völgység

Zrínyi u. 3 H-7150 Bonyhád
+36 74/452-285
tolnaiborvidek@volgyseg1.t-online.hu
Vorsitzender: Győző Schmidt
Sekretär: Jánosné Szekretár +36 30/916-3585

Verein Weinstraße von Tolna

Das Zentrum des Weinbaugebietes und des Weintourismus von Tolna, Kölesd, liegt in der geometrischen Mitte vom Komitat Tolna. Im kleinen Komitatshaus der Gemeinde, im heutigen Kossuth Kulturhaus ist der Sitz des Vereins Weinstraße von Tolna, die wesentliche Informationsquelle der Touristen. Der Verein wurde im Jahre 1999 gegründet, zum Tätigkeitskreis gehören außer touristischen Services Interessenschutz, Beratung und Qualifizierung.

Die Schönheit der Landschaft von Tolna, die gepflegten Weinstockanlagen, und die traditionellen Kellerstöckl ziehen viele Besucher in die Region an. Wir erwarten die Weinliebhaber der Gegend in unsere Kellerstöckl, die als unvergleichliche Touristenattraktion gelten, in unsere einzigartige

Traditionen bewahrenden Keller oder in unsere modernen Weinbetriebe. Die lokalen, zunehmenden Weinstraßenstationen sorgen für ein buntes Angebot für die Besucher. Hier nimmt man sich Zeit für die Gäste und die Verkostung guter Weine und Speisen, da Tolna das Gebiet der Ruhe und Erholung ist. Man genießt hier

anmutige Kleindörfer und Städte umgeben von sanften Abhängen, lieben kleinen Bächen, Seen und Hügeln, sowie Gaststätten und Keller, sogar Kellerdörfer, zu Ausflügen anlockende Wälder, Überschwemmungsgebiete, Heilbäder, Wandern, Jagen, Fischen, reiche Volkstraditionen, Blaudruck, Naturschutzgebiete, Burgen, Museen, besondere Speisen und natürlich Weine! "Würzige, sanfte, freundliche, unterhaltsame Weine!"

Verein Weinstraße von Tolna

Kossuth tér 12 H-7052 Kölesd
+36 74/436-199

István Berényi, Vorsitzender

Jánosné Simigh, Vizepräsident
+36 30/469-1722

Ágnes Völgyi, Sekretär
+36 70/5476874

tolnai-borut@kolesd.hu

Rebsorten in der Weingegend

In der Weingegend ist die Produktion der roten und der weißen Weinarten populär, die letzteren dominieren einigermaßen. Neben den beliebten weltbekannten Arten (Merlot, Cabernet franc, Chardonnay usw.) finden wir in verschiedenen Kellern echte lokale Besonderheiten (Kadarka, Blaufränkisch, Welschriesling usw.), die häufig von mehreren Generationen alten Weinstöcken stammen.

Vorgeschlagene Sorten:
Chardonnay, Welschriesling, Pinot blanc, Rheinriesling, Müller-Thurgau, Sauvignon, Grauer

Mönch, Traminer, Grüner Veltliner, Zenit, Kirányleányka (Feteasca Regala), Cabernet franc, Cabernet sauvignon, Kadarka, Blaufränkisch, Merlot, Pinot noir und Zweigelt.

Ergänzende Sorten: Cserszegi fűszeres (Würziger aus Cserszeg), Lindenblättlinger, Leányka, Muskat-Ottonel, Blauburger, Blauer Portugieser, roter Kadarka.

Angepflanzte Sorten: Honigler, Bianca, Zala gyöngye (Perle von Zala), Zengő, Gyöngyrizling (Perlriesling), Piros szlanka (Pamid), Kurucvér (Kurucblut), Kövidinka (Rosentraube)

Erfolgreiche Kellereien

Auf dem Weinbaugebiet Tolna entwickelten sich weitverbreitete Kellereien noch nicht, es gibt nur wenige mittelständische Unternehmen, die sich mit Weinbau beschäftigen. Außer einigen großen Kellereien finden wir viele kleinere Kellerstöckl, und vorübergehend ist es nicht typisch, dass die Unternehmen bloß auf Weinherstellung basieren. Im Weinbaugebiet stecken aber von der Traube bis zu den Bewohnern riesige Möglichkeiten. Das wechselhafte Klima, die Qualität und Größe der zum Weinbau geeigneten Gebiete versprechen den Winzern der Region eine schöne Zukunft.

In Bátaapáti, auf dem ehemaligen Besitz der Familie Apponyi gründete die Familie Antinori die Eurobor GmbH-Tűzkő Birtok (Besitz Feuerstein), dessen Weine nicht nur in Ungarn bekannt sind. Eine der Kellereien der Region exportiert ihre Weine von den aromatischen Weißweinen bis zu den leichteren und vollmundigen Rotweinen nach Italien, in die Schweiz, nach Schweden, Rumänien und Brasilien. Das unter den malerischen Hügeln funktionierende Weingut ist ein regelmäßiger Teilnehmer und Preisträger sowohl ungarischer, als auch internationaler Weinwettbewerbe.

Das sogenannte Danubiana in der Stadt Bonyhád ist einer der größten Akteure des ungarischen Weinmarktes und der größte der Pannonischen Weinregion. Als Teil des Binderer St. Ursula Unternehmens produzieren sie etwa 10 Millionen Flaschen Wein pro Jahr, wovon die Mehrheit auf den deutschen, britischen, schwedischen und kanadischen Markt exportiert wird. In den letzten Jahren wenden sie immer mehr Aufmerksamkeit auf den unga-

rischen Markt, an mehreren Plätzen sind ihre leichten, eleganten Weißweine und neulich ihre klaren, charaktervollen Rotweine auch zugänglich. Außer mehrmaliger internationaler Anerkennung erhalten sie auch an nationalen und regionalen Wettbewerben regelmäßig Preise.

Der **Szabó Keller**, der sich auch in Bonyhád befindet, ist ein recht es Familienunternehmen. Die ursprüngliche Kellerei von einem Hektar wurde für heute 135 Hektar und vom Vater und Sohn (Gábor Szabó) geleitet. In ihrem Weinhaus innerhalb der Stadt betreiben sie auch eine Vinotheke, wo delikate, mangelfreie, knusprige und fruchtige Weine von großer Sortenauswahl gekauft werden können. Der Wert der leichten und populären Weine wird auch von anderen anerkannt, sie werden auch dank der modernen Technologie an regionalen Weinwettbewerben zum regelmäßigen Preisträger.

Die Weine von **József Kovács** erhalten seit Jahren den goldenen Preis an Wettbewerben der Weinregion. Auf der Familienanlage von fast 5 Hektar wächst überwiegend Blaufränkisch, aber man kann hier noch Merlot und Cabernet Sauvignon auch vorfinden. Käufer aus dem ganzen Land kommen in seine Kellerei in Kölesd, seine leichten, klaren und fruchtigen Weine sind auch über die Grenzen der Weinregion auch populär.

Die Kellerei der **Familie Veres** in Tevel wird für einen gastfreundlichen, kleinen Keller gehalten. In der Familie, die eine Privatpension und eine Brennerei

betreibt, lebt die Weinbau-tradition seit drei Generationen. Der mit dem Preis "der erfolgreichste Weinbauer" anerkannte **Róbert Veres** produziert duftige Weißweine und knusprige Rosés, aber fesselnde Rotweine gelangen auch in die Flaschen.

In einer der bekannten und einzigartig schönen Kellereien von Györköny herstellt **Róbert Sarok** seine Weine. Er erwartet seine Besucher in sein vor einigen Jahren renoviertes Presshaus, das sich im Zentrum eines Kellerdorfes bestehend aus 310 Häusern in der Gemeinde an der Donau befindet. Der Sarok Pince (Keller), der in erster Linie Blaufränkisch herstellt, erwartet mit seinen ausgezeichneten und aufregenden Weinen seine Gäste.

László Bajor legte nach 10 Jahren Schiffahren beim Weinbau an. Er stellte die Faßbinder Traditionen der Familie auf Weinproduktion um. Er entwickelte seine Kellerei mit kleinen Schritten und gemäß seinen Möglichkeiten steigerte er die Quantität der produzierten Weine mit angekauften Trauben, wodurch er nicht nur seinen, sondern auch den Winzern in Tolna half.

Dear Visitors,

Welcome to the Tolna Wine Region of Hungary! This unique booklet has been created to introduce you the largest, beautiful and intact region of the Pannonian Wine Region, and also to present you the most important information. Our aim is to show you the very best our wonderful land can offer and to persuade you to become a regular visitor.

Our young wine region has been developing for more than ten years, but the region has its origins of viticulture and winemaking in Roman times. What can the Tolna landscape offer? It features gentle slopes, tiny streams and ponds, charming villages and towns surrounded by hillsides. They welcome you with cellars and wineries, vast traditions of folk art, gastronomic specialities and naturally wines. The velvety, spicy, friendly and social wines of Tolna all await you to taste them.

There are several attractions in the region you should not miss. The village of cellars in Györköny has more than 300 wine cellars in numerous streets of the settlement. It is an amazing view, even for experts. The similarly vast number of 380 wine cellars in Bölske, on the banks of the river Danube offers a comparable experience. The cellars of Dunaföldvár are dug in the ground, encouraging the visitors to look back at the history of winemaking. The cellars of Kölesd, Simontornya and the street of wine cellars in Paks should not be forgotten.

The whole wine region is basically a great 'village of cellars' where we offer wonderful Tolna wines to visitors. We definitely hope to see you soon in Tolna, to clink glasses with you as guests! Cheers!

Győző SCHMIDT
President
of the Tolna Wine Region

History of the Tolna Wine Region

The Tolna Wine Region has its origins of viticulture and wine-making in Roman times. Though there is no exact evidence available on when actual viticulture in the region began, several scientists argue it was a few centuries earlier. It was the Celts, then the Romans that started professional viticulture on the territory of Pannonia and present-day Hungary to which there is a good amount of archaeological evidence available.

In the middle ages several abbeys and religious orders had lands in the area with well cultivated grapevines. With the Ottoman Turkish occupation viticulture suffered a major setback in the 16th century, but in the long term it brought about some favourable consequences. Several new ethnicities arrived to these lands, including the Racis (Serbs) that brought with them new grape varieties as well as modern technologies and methods of winemaking. Turkish dignitaries did not prohibit the making and trade of wine, but imposed several taxes. The municipality of Tolna was the wine trading centre of the region, and it enabled Tolna wines to reach many parts of the world, being transported

through the river Danube. Several travellers wrote remarks on the area, stating that cultivated lands are among the most beautiful parts of the country, where 'land is decorated with rose-gardens of grapevines'.

In the 18th century immigrants from Germany contributed to developing local winemaking. If settlers agreed to planting grapevines, they were saved from paying taxes to the church and their lords. Winemaking was a profitable venture, as the products could be sold tax-free from April till the end of September.

Fast development was set back by the 'phylloxera plague' in the 19th century. Most of the vineyards were destroyed and several attempts had been made to fight the plague (by experimenting with cultivation on sand, for example). A following bloom was halted by the two world wars, and most of the current vineyards were founded as parts of co-operative farms, or after the transition to democracy in 1989.

The first Act of wines of Hungary in 1893 described the Szekszárd wine region being in the area of Tolna county. The modern Act of wines in 1998 created the entity of the Tolna Wine Region, separating it from Szekszárd.

Tolna today

Tolna has the largest area of vineyards of all the Hungarian wine regions, being also the largest among the four subregions of the Pannonian Wine Region (Pécs, Szekszárd and Villány). There are about 3000 hectares of grape-vines in the wine region, stretching around several dozens of settlements in three different districts. The region includes almost the whole of Tolna county, the Northern part of Baranya county and Southern part of Fejér county. The new motorway, M6 has been finished in 2010, bringing the region as close as a 1,5 hours' drive to Budapest.

The center of the wine region and the Tolna Wine Road is located in the axis of the area, in the municipality of Kölesd. The administrative centre of the wine region is here, in the former Mercy-estate, the current House of Tolna Wines.

Although the environment is rich in resources, Tolna is not a typical Hungarian wine region with lots of small and medium-size wineries. Most vineyards produce grapes for selling and only a few make bottled wines.

There only a couple of family wineries (in major towns of the wine region) producing bottled, quality wine. There are a few large wineries producing big quantities of quality wine, and they have a significant effect on regional development.

The Tolna Wine Region also works closely together with other nearby wine regions. Since jointly forming the Pannonian Wine Region in 2003, the wine regions of Transdanubia have initiated many community activities and programmes, with Tolna actively taking part.

Natural resources of the Tolna Wine Region

The Tolna Wine Region is rich in natural resources and has a very unique microclimate, thanks to its large size and its environmental properties.

A significant part of the region's environment is rangy with many hills, thus making late-spring and early-autumn frosts avoiding the area.

The balanced weather provides sufficient sunshine and precipitation for the grapes that usually grown on Southern slopes, in protected environment, on loess sediment. This type of sediment is also very typical for the whole wine

region, sometimes reaching several dozen metres in thickness. Some areas near the border with the Szekszárd Wine Region (Völgység and Northern Tolna) are a little more humid and cold, while the Southern parts are generally warmer, similar in climate to the Great Hungarian Plain.

These environmental conditions enable the production of excellent red and white wines. Whites are typical of having perfumes in scent, featuring fresh, balanced acids, while reds are light-weight, easy to taste and soft.

Districts in the wine region

The Tamási district is in the north-eastern part of the wine region. The Somogy Hills stretch through the district, with its natural borders being the Kapos and Koppány rivers and the Sió-channel. Grapevines are similar in type to those growing in the wine region of South-Balaton. White varieties are typical in the district, with Olaszrizling, Chardonnay and Traminer being the most dominant. There are 18 settlements in the district: Aba, Felsőnyék, Igar, Iregszemcse, Kisszékely, Lajoskomárom, Magyarkeszi, Mezőkomárom, Nagyszékely, Nagyszokoly, Ozora, Pincehely, Regöly, Seregélyes, Simontornya, Szabadhídvég, Tamási, Tolnanémedi.

The Tolna district sits along the river Danube. Its area occupies a triangle formed by the Danube and

the Sió-channel, in the southern part of Mezőföld. Fourteen settlements belong to the district: Bikács, Bölske, Dunaföldvár, Duna-szentgyörgy, Fácánkert, Gyöng, Györköny, Kölesd, Madocsa, Nagydorog, Paks, Sárszentlőrinc, Tengelic, Tolna.

The Völgyes district is situated south from the town of Szekszárd, with a real hill-country terrain, on the southern side of the Bonyhád–Baja road. This territory is very well fitted to producing grapes. Twenty-two settlements belong in the district: Aparhant, Bátaapáti, Bonyhád, Bonyhádvarasd, Dúzs, Grábócz, Györe, Hidas, Hőgyész, Izmény, Kisdorog, Kismányok, Kisvejké, Lengyel, Mórág, Mőcsény, Mucsfa, Mucsi, Nagymányok, Tevel, Váralja, Závod.

Independent vine-growing communities in Tolna

There are four vine-growing communities and a Council of vine-growing communities in the Tolna wine region:

Council of Vine-growing Communities of the Tolna wine region:

H-7052 Kölesd, Kossuth tér 12.

+ 36 74/452-285

www.tolnaiborvidek.eu

President : Schmidt Győző

Executive: Szekretár Jánosné + 36 30/916-3585

Paks vine-growing community

H-7030 Paks, Rákóczi u. 5-7.,

hegykozsegpaks@tolna.net

President: Kanczler Istvánné + 36 70/205- 8520

Executive: Ujtné Keller Anna + 36 20/318-8154

Northern Tolna vine-growing community

H-7081 Simontornya, Szent István u. 1.,

ethk@freemail.hu

President: László Debella + 36 30/636-7328

Executive: Gyöngyi Herczeg + 36 20/384-4262

Kölesd vine-growing community

H-7052 Kölesd, Kossuth tér 12.

toszegiorsolya@freemail.hu

President: János Simigh + 36 30/932-9005

Executive: Orsolya Tószegi + 36 30/846-7986

Völgység vine-growing community

H-7150 Bonyhád, Zrínyi u. 3. 74/452-285

tolnaiborvidek@volgyseg1.t-online.hu

President: Győző Schmidt

Executive: Szekretár Jánosné + 36 30/916-3585

Tolna Wine Route Association

The geometrical centre of Tolna county is the village of Kölesd, that is also the centre for tourism in the region. In the village's former county seat building (that is today the Kossuth Cultural Centre) is the headquarters of the Tolna Wine Route Association, a primary source of information for tourists. The association was founded in 1999 and also offers advisory services, quality assessment and information services.

The beauty of the region's landscape, the carefully grown vineyards and the traditional cellars attract many visitors. Wine-loving guests are invited to the unique 'villages of cellars', our cellars of unique experiences and also to the

modern wineries of Tolna. Stations of the wine route offer a good variety of services to visitors. Local winemakers offer quality time, good wines and food, a unique tasting experience, tranquillity and comfort.

The gentle slopes, tiny streams and ponds, charming villages and towns surrounded by hillsides, cellars and wineries, villages of cellars, woods and plains, spas, hiking, hunting, fishing, vast traditions of folk art, museums, national parks, castles, gastronomic specialties and naturally wines! The velvety, spicy, friendly and social wines of Tolna all await you to taste them.

Contacts:

Tolna Wine Road Association

H-7052 Kölesd, Kossuth tér 12.

+36 74/436-199

tolnai-borut@kolesd.hu

István Berényi, President

+ 36 70/3399916

Simigh Jánosné, Vice-president

+ 36 30/469-1722

Völgyi Ágnes, Secretary

+ 36 70/5476874

Varieties of the wine region

Red and white grape varieties are both popular in the region, with the whites being a little over-represented. Popular world varieties (Merlot, Cabernet Franc, Chardonnay, etc.) are just as popular as local varieties (Kadarka, Blaufrankisch, Olaszrizling, etc.) that are frequently grown on generation-old plants.

Recommended varieties of the region: Chardonnay, Olaszrizling, Pinot Blanc, Riesling, Müller-

Thurgau, Sauvignon Blanc, Pinot Gris, Traminer, Grüner Veltliner, Zenit, Királyleányka, Cabernet Franc, Cabernet Sauvignon, Kadarka, Blaufrankisch, Merlot, Pinot Noir, Zweigelt.

Auxiliary varieties: Cserszegi Fűszeres, Hárslevelű, Leányka, Ottonel Muscat, Blauburger, Portugieser, Bíbor Kadarka

Plantation varieties: Mézes, Bianca, Zalagyöngye, Zengő, Gyöngyrisling, Piros szlanka, Kurucvér, Kövidinka

Successful wineries

Widely known cellars and wineries are not typical for the Tolna Wine Region, there are few medium size companies operating wineries. Among the few large wineries there are many small, usually family-owned cellars, and it is still quite uncommon for companies to specialise in winemaking. Still however, thanks to its great natural resources, the wine region is full of opportunities - from viticulture to winemaking.

The story of the **Tűzkő Estate** (Eurobor Ltd.) in Bátaapáti goes back to the early 1990s. The global Antinori empire needed the fresh wine grown in Bátaapáti, on the gently rolling Pannonian hills reminiscent of Tuscany. Marquis Antinori, one of the world's top wine experts, decided to take over the management of Tűzkő Estate in 2002. The influential winery exports its tasty whites, light and full-bodied reds to Italy, Switzerland, Sweden, Romania and Brazil.

The Bonyhád-based **Danubiana** company exports 90 percent of its approximately 10 million bottles annually made. The wines that are mostly from the Hungarian wine regions of Balatonboglár, Szekszárd and Villány are mostly consumed in Germany, the United Kingdom, Canada and Scandinavia. Part of the Binderer St. Ursula company, they started to increase their presence in the Hungarian market, making their light, elegant whites and clear, charming reds available in Hungarian stores as well. Their wines are regularly winning awards at regional, national and international competitions.

The **Szabó Cellars** (also based in Bonyhád) is a truly family-owned enterprise, that evolved from the initial 1 hectare to the current 135 hectares of grapevines, led by father and son (both of them named Gábor Szabó). The family also runs a wine house in town that includes a winestore. These light, fresh, fruity wines are very popular, also on regional wine competitions.

Winemaker **József Kovács** is often awarded at regional competitions for his quality wines. Mostly Blaufrankisch, and also Merlot and Cabernet Sauvignon is produced on the 5 hectares' large family vineyards. Tourists visit the cellars in Kölesd all year, and the winemaker's light, clear and fruity wines are popular throughout the country.

The winery of the **Veres family** (in the village of Tevel) is considered to be among the friendliest destinations in the Tolna region. The family has a three generation long tradition of winemaking and currently also offers private accommodation and the products of their small distillery to visitors. The regionally awarded winemaker, Róbert Veres produces fresh and light whites and fruity rosés, and also a few carefully made red wines as well.

The winery of **Róbert Sarok** awaits its guest in the pleasant 'village of cellars', in the village of Györköny. This cellar is in the centre of the settlement, in a newly renovated building. Although the winery specialises in producing Blaufrankisch wines, it also offers other varieties.

László Bajor spent ten years working on a cruiser. His family had many members working as coopers, but he chose to gain expertise in winemaking instead. He gradually increased the production over the first few years, using not just his own grapevines, but the products of fellow Tolna producers as well.

Borúti szolgáltatók

**Die Dienstleister
der Weingegend**

**Wine Road
Services**

BORÚTI SZOLGÁLTATÓK **DIE DIENSTLEISTER DER WEINGEGEND** **WINE ROAD SERVICES**

1. APPONYI VINCELLÉRHÁZ ÉTTEREM

7791 Hőgyész, Széchenyi u. 4.

2. FRIED KASTÉLY SZÁLLODA

7081 Simontornya, Malom út 33.

www.hotelcastle.hu

3. HOTEL ORCHIDEA

7054 Felsőtengelic, Hrsz. 067/1.

www.hotelorchidea.hu

4. HOTEL THELENA

7130 Tolna, Kaszárnya u. 7.

www.hotelthelena.hu

5. BOROK HÁZA

7052 Kölesd, Kossuth tér 12.

6. ARANYPONTY ZRT.

7014 Sáregres-Rétimajor

www.halramagyar.hu

7. PIPO VÁRKASTÉLY

7086 Ozora, Várhegy u. 1.

www.pipovarkastely.mindenkilapja.hu

8. PUSZTA LOVASUDVAR ÉS VENDÉGHÁZ

7030 Paks, Pf.: 84.

www.pusztalovasudvar.hu

9. ZICHY PARK HOTEL

7043 Bikács, Kistápé Liget

www.zichyparkhotel.hu

A dark, atmospheric photograph of a wine cellar. The scene is dimly lit with warm, yellowish light sources visible in the background, creating a bokeh effect. In the foreground, a wooden wine rack is visible, its surface covered in a layer of dark, textured material, possibly dust or a specific type of wood finish. The overall mood is mysterious and aged.

Pincészetek

Kellerei

Cellars

PINCÉSZETEK KELLEREI / CELLARS

10. AGROHOLD KFT

Telefon / Phone: +36 303292929

E-mail: agroholdkft@freemail.hu

11. BOTH PINCÉSZET

7064 Varsád, Ady 131.

Telefon / Phone: +36 30 8526314

E-mail: bothattie@mailbox.hu

12. DANUBIANA BT.

7150 Bonyhád, Schweitzer tanya

Telefon / Phone: +36 74 451212

E-mail: danubor@danubiana.hu

13. DON FABRO PINCÉSZET ÉS BORTREZOR

Kovino Kft. 7030 Paks, Kölesdi út 50.

Telefon / Phone: +36 20 4471190

14. GÁBOR PINCÉSZET

7150 Bonyhád, Liget utca 9/a

Telefon / Phone: +36 30 9083354

E-mail cím: info@ga-borhaz.hu

Web: www.ga-borhaz.hu

15. GÁLAKER KFT.

7081 Simontornya, Fürdő u. 5.

Telefon / Phone:

E-mail: +36 74 486120

Web: www.galaker.hu

16. GYURIS JÁNOS

7191 Hőgyész, Rózsavölgy u. 59.

17. TOLNA BORHÁZ KFT.

7130 Tolna, Damjanich u. 32.

Telefon / Phone: +36 20 9669150

E-mail: tolnaborhazkft@gmail.com

PINCÉSZETEK KELLEREI / CELLARS

18. SAROK PINCE

7045 Györköny, Pincehegy 549.
Telefon / Phone: +36 20 9336500
E-mail: sarokr@tolna.net
Web: www.sarokpince.hu

19. SIMIGH PINCE ÉS VENDÉGHÁZ

7064 Gyöng, Rákóczi u. 133.
Telefon / Phone: +3630 4691722
E-mail: simighj@gmail.com

20. SEBESTYÉN PINCE

7150 Bonyhád, Úrihegy 444/5
Telefon / Phone: +36 30 9564338
E-mail: sebestyen.jozsef@freestart.hu
Web: www.sebestyen-pince.fw.hu

21. TŰZKŐ BIRTOK

7164 Bátaapáti, Hűvösvölgy u. 4.
Telefon / Phone: +36 74 409222
E-mail: eurobor@terrasoft.hu
Web: www.tuzkobirtok.hu

22. VARGA MIKLÓS

7020 Dunaföldvár, Iflúság tér 1/b.

23. VERES PINCÉSZET

7181 Tevel, Mucsi u. 30/1.
Telefon / Phone: +36 30 9011898
E-mail: veresrozsza@gmail.com
Web: www.veresbor.hu

24. VITIS PINCE

7150 Bonyhád, Gyár u. 29.
Telefon / Phone: +36 20 9355497
E-mail: vitispince@gmail.com

TARTALOMJEGYZÉK

Köszöntő	3. oldal
A Tolnai borvidék története	5. oldal
A Tolnai borvidék ma	7. oldal
A Tolnai borvidék természeti adottságai	8. oldal
A borvidék körzetei	9. oldal
A Tolnai borvidék hegyközségei	10. oldal
Tolnai Borút Egyesület	11. oldal
Szőlőfajták a borvidéken	12. oldal
Sikeres pincészetek	13. oldal
Borúti szolgáltatók	37. oldal
Pincészetek	40. oldal
Térkép	43. oldal

INHALTSVERZEICHNIS

Liebe Besucher!	Seite 16.
Geschichte des Weinbaugebietes Tolna	Seite 17.
Das Weinbaugebiet Tolna heute	Seite 18.
Natürliche Gegebenheiten	Seite 19.
Bezirke des Weinbaugebietes	Seite 20.
Weingemeinden des Weinbaugebietes Tolna	Seite 21.
Verein Weinstraße von Tolna	Seite 22.
Rebsorten in der Weingegend	Seite 23.
Erfolgreiche Kellereien	Seite 24.
Die Dienstleister der Weingegend	Seite 37.
Kellerei	Seite 40.
Karte	Seite 43.

CONTENTS

Dear Visitors!	page 27.
History of the Tolna Wine Region	page 28.
Tolna today	page 29.
Natural resources of the Tolna Wine Region	page 30.
Districts in the wine region	page 31.
Independent vine-growing communities in Tolna	page 32.
Tolna Wine Route Association	page 33.
Varieties of the wine region	page 34.
Successful wineries	page 35.
Wine Road Services	page 37.
Cellars	page 40.
Map	page 43.

A térképen a számok a borúti szolgáltatókat jelölik, melyek elérhetőségei a 38., illetve 40-41. oldalon találhatóak meg. A számok 1-9-ig a szálláshelyeket, éttermeket (38. oldal), 10-24-ig a borászatokat (40-41. oldal) jelölik.

A **kék** színnel jelölt települések
a Tolnai borvidék Tamási körzetéhez tartoznak.

A **zöld** színnel jelölt települések
a Tolnai borvidék Tolnai körzetéhez tartoznak.

A **piros** színnel jelölt települések
a Tolnai borvidék Völgységi körzetéhez tartoznak.

Auf der Karte beziehen sich die Nummern auf die Weinbauer entlang der Weinstraße, deren Erreichbarkeiten auf Seite 38 und 40-41 zu finden sind. Die Nummern 1-9 zeigen die Unterkünfte und Gaststätten (Seite 38), 10-24 die Weinkeller (Seite 40-41).

Die Ortschaften mit **blau** markiert
gehören zum Bezirk Tamási des Weinbaugebietes Tolna.

Die Ortschaften mit **grün** markiert
gehören zum Bezirk Tolna des Weinbaugebietes Tolna.

Die Ortschaften mit **rot** markiert
gehören zum Bezirk Völgység des Weinbaugebietes Tolna.

Numbers on the map represent the Wine Road Services listed on pages 38, 40 and 41. Numbers 1-9 represent accommodation and restaurant services (p. 38), numbers 10-24 mark wineries (p. 40, 41).

The settlements marked with **blue**
belong to the Tamási district of the Tolna Wine Region.

The settlements marked with **green**
belong to the Tolna district of the Tolna Wine Region.

The settlements marked with **red**
belong to the Völgység district of the Tolna Wine Region.

www.tolnaiborvidek.eu

SÁREGRES

ABA

LÁJOSKOMAROM

SZABADHÉVÉG

MEZŐKOMAROM

FELSONYER

MAGYARKESZI

ÓZORA

IGAR

SÁREGRES

6

SIMONTÖRNYA

2 15

NAGYSZOKOLY

TOLNANEMELI

PINCHELY

KISSZEKELY

TRIGSZEMCSÉ

NAGYSZEKELY

TAMASI

SÁRSZENTFLÓRIÁN

KISGÖLLY

GYÖNK

19

VARSÁD

11

DÜZS

HOGYÉSZ

1 10 16

MUCSI

TEVEL

KISDOROG

LÉNGYEL

ZÁVOD

23

KISVÉTKÉ

MUCSATA

BONYHÁDVÁRA

IZMÉNY

APÁRHANT

NAGYMANYOK

GYÖRE

KISMANYOK

VÁRALJA

HIDAS